

Olivier Micol

Bruselis, 2020 m. balandžio 14 d.

Europos Komisijos
Teisingumo ir vartotojų reikalų GD
C.3 skyriaus – Duomenų apsauga vadovui
Belgija

Nuoroda: OUT2020-0028

Gerb. O. Micoli,

labai dėkoju jums už tai, kad palaikote ryšį ir konsultuojatės su EDAV gairių dėl kovai su COVID-19 pandemija naudojamų programėlių projekto klausimais. Iš tiesų, EDAV siekia sparčiai dirbti šiuo klausimu ir kovo 19 d. paskelbė pranešimą, o kitą savaitę planuoja paskelbti papildomas gaires dėl kontaktą turėjusių asmenų išaiškinimo, mokslinių tyrimų ir nuotolinio darbo. Kai kurios nacionalinės priežiūros institucijos taip pat rengia gaires nacionaliniu lygmeniu, siekdamos patarti vyriausybėms ir telekomunikacijų operatoriams, kaip geriausiai laikytis duomenų apsaugos taisyklių. EDAV palankiai vertina Komisijos iniciatyvą kurti bendrą europinę ir koordinuotą strategiją, pagal kurią mobiliosios programėlės gali tapti viena iš siūlomų priemonių, skirtų suteikti galimybę asmenims imtis veiksmų kovojant su pandemija. EDAV ne kartą nurodė, kad duomenų apsaugos principų įgyvendinimas ir pagarba pagrindinėms teisėms ir laisvėms yra ne tik juridinė prievolė, bet ir reikalavimas siekiant didinti bet kokių duomenimis grindžiamų iniciatyvų, skirtų kovoti su COVID-19 viruso plitimu ir teikti informaciją, kuria būtų grindžiamos išėjimo iš krizės strategijos, veiksmingumą.

EDAV supranta, kad šioje situacijoje negalima taikyti vieno, visiems tinkamo sprendimo ir kad naudojantis turimomis galimybėmis reikia apsvarstyti daug veiksnių, įskaitant tai, kad gali būti daromas poveikis asmenų sveikatai. Todėl kiekvienu konkrečiu atveju numatomus techninius sprendimus reikia išsamiai išnagrinėti. Be to, EDAV mano, kad tai yra teisingas žingsnis siekiant pabrėžti būtinybę konsultuotis su duomenų apsaugos institucijomis, jog būtų užtikrinta, kad asmens duomenys būtų tvarkomi teisėtai ir nepažeidžiant asmenų teisių pagal duomenų apsaugos teisės aktus.

Programėlės turėtų būti kuriamos atskaitingai – turi būti kaupiama informacija atliekant visų įgyvendintų integruotosios privatumo apsaugos ir standartizuotosios privatumo apsaugos mechanizmų poveikio duomenų apsaugai vertinimą, o programinis kodas turėtų būti viešai skelbiamas, kad mokslininkų bendruomenė jį kuo atidžiau patikrintų.

Šiuo etapu, remdamasi Komisijos pateikta informacija, EDAV gali sutelkti dėmesį tik į bendrą numatomų programėlių paskirtį, patvirtinti, ar jos atitinka duomenų apsaugos principus, taip pat į mechanizmus asmenims naudojantis teisėmis ir laisvėmis. Tai darydama EDAV mano, kad Komisija pateiks detalių tolesniam svarstymui, kad būtų pritaikyti, jeigu reikia, dokumente nurodyti variantai

arba ieškoma naujų techninių galimybių. Bet kuriuo atveju EDAV išsamiau išnagrinės šį klausimą savo rengiamose gairėse.

Šiame atsakyme EDAV norėtų aptarti būtent programėlių, skirtų kontaktą turėjusių asmenų atsekimui ir įspėjimui, naudojimą, nes šiai sričiai reikia skirti daugiau dėmesio, kad būtų kuo mažiau varžomas privatus gyvenimas, kartu suteikiant galimybę tvarkyti duomenis, kai siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą.

Jeigu bus įrodyta, kad tokios programėlės yra svarbios įgyvendinant tam tikrą visuomenės sveikatos politiką, jos efektyviausiai veiks tik tada, kai jomis naudosis kuo didesnė visuomenės dalis, imdamasi bendrų veiksmų kovoje su virusu. Funkcijų nevienarūšiškumas, nesuderinamumas ar net individualūs skirtumai naudojant programėlę gali turėti neigiamą išorinį poveikį kitiems, todėl poveikis sveikatos srityje gali būti mažesnis. EDAV labai pritaria Komisijos pasiūlymui dėl savanoriško tokių programėlių naudojimo – šį sprendimą, kaip bendros atsakomybės ženklą, turėtų priimti pavieniai asmenys. Reikėtų pažymėti, kad savanoriškas naudojimas siejamas su asmeniniu pasitikėjimu, tad dar labiau išryškėja duomenų apsaugos principų svarba.

EDAV pažymi, kad vien tai, jog kontaktą turėjusių asmenų išaiškinimas yra savanoriškas, nereiškia, kad valdžios institucijos būtinai tvarko asmens duomenis gavusios sutikimą. Kai valdžios institucijos teikia paslaugą remdamosi suteiktais įgaliojimais ir laikydamosi teisės aktuose nustatytų reikalavimų, atrodo, kad svarbiausias duomenų tvarkymo teisinis pagrindas – būtinybė atlikti užduotį viešojo intereso labui. Priimti nacionalinės teisės aktai, kuriais skatinamas savanoriškas programėlių naudojimas nesukeliant neigiamų pasekmių programėlių nenaudojantiems asmenims, galėtų būti tokių programėlių naudojimo teisinis pagrindas. Atitinkamai, tokia teisėkūros intervencinė priemonė neturėtų būti naudojama kaip priemonė skatinti privalomą programėlių naudojimą ir asmenys turėtų patys laisvai nuspręsti – įsidięgti ar pašalinti programėlę. Siekiant skatinti tokias priemones, su šiais teisės aktais nacionaliniu lygmeniu galėtų būti vykdoma atitinkama komunikacijos veikla, informuotumo didinimo kampanijos ir teikiama pagalba nepilnamečiams, sveikatos sutrikimų turintiems asmenims arba žemesnę kvalifikaciją turinčiais ar mažiau išsilavinusiais visuomenės daliais, kad būtų išvengta pavienio programėlių naudojimo, miglotų žinių apie epidemijos raidą ir galimos nelygybės sveikatos srityje. Iš tiesų, bet kokių duomenų trūkumas, kurį lemia neatidžiai asmenų naudojamos programėlės ar net įrenginio akumulatoriaus gedimas, gali rimtai pakenkti bendrai šių priemonių visuomenei teikiamai naudai.

Kontaktą turėjusių asmenų atsekimo programėlėms nebūtina sekti naudotojų buvimo vietas. Jų paskirtis nėra sekti asmenų judėjimą ar užtikrinti, kad būtų paisoma nurodymų. Pagrindinė tokių programėlių funkcija – išsiaiškinti tik galimus atvejus (kontaktą su užsikrėtusiais asmenimis), su kuriais dauguma naudotojų gali net nesudurti, ypač išėjimo iš krizės etapu. Asmens judėjimo sekimas naudojant kontaktą turėjusių asmenų atsekimo programėles pažeistų duomenų kiekio mažinimo principą. Be to, tokia veikla sukeltų rimtą pavojų saugumui ir privatumui.

Sveikatos priežiūros institucijos ir mokslininkai, atlikdami griežtą būtinumo tyrimą, kaip reikalaujama teisės aktuose, gali nustatyti, kuriais atvejais turi būti dalijamasi (kur ir kada jie įvyksta), taip pat jie

turėtų apibrėžti kai kuriuos programėlės funkcinius reikalavimus. Kitas diskutuotinas klausimas – duomenų apie tokius atvejus saugojimas. Numatomos dvi galimybės: vietinis duomenų saugojimas asmenų įrenginiuose arba centralizuotas saugojimas. Jei taikomos tinkamos saugumo priemonės, EDAV mano, kad abu pasirinkimai yra pagrįsti ir kad įvairios įstaigos taip pat gali būti laikomos duomenų valdytojais, priklausomai nuo galutinės programėlės paskirties (pvz., duomenų valdytojas ir tvarkomi duomenys gali skirtis, jeigu siekiama teikti informaciją programėlėje arba, pavyzdžiui, susisiekti su asmeniu telefonu). Bet kuriuo atveju, EDAV nori pabrėžti, kad decentralizuotas sprendimas labiau atitinka duomenų kiekio mažinimo principą.

Galiausiai, šios programėlės nėra socialinės platformos, skirtos skleisti visuomenės nerimą ar skatinti bet kokią stigmatizaciją. Tai priemonės, kurios turėtų suteikti galimybę asmenims veikti. Kaip nurodyta gairių projekte, pirmiausia jomis siekiama, kad *visuomenės sveikatos institucijos nustatytų asmenis, kurie turėjo kontaktą su COVID-19 užsikrėtusiu asmeniu, ir paprašytų jo laikytis karantino, skubiai atliktų jam tyrimą, taip pat, jeigu reikia, konsultuotų dėl tolesnių veiksmų, įskaitant tai, kaip elgtis atsiradus simptomų*. Šiuo atveju tvarkomų duomenų kokybė yra ypač svarbi. Veiksmai, kurių reikia imtis *siekiant nustatyti asmenis, kurie turėjo kontaktą su COVID-19 užsikrėtusiu asmeniu*, nėra paprasti ir nesudėtingi. Informuoti asmenį nusiunčiant jam pranešimą programėlėje galima taip, kad programėlė atpažintų tik atsitiktinius pseudonimus. Be kita ko, taikant mechanizmą turėtų būti užtikrinama, kad asmenį paskelbus užsikrėtusiu COVID-19, į programėlę įvesta informacija būtų teisinga, nes, įvedus neteisingą informaciją, pranešimai apie tai, kad jie galėjo užsikrėsti, gali būti siunčiami kitiems asmenims. Toks mechanizmas galėtų būti grindžiamas, pavyzdžiui, vienkartinio kodu, kurį asmuo gali nuskenuoti gavęs tyrimo rezultatus. Kiekvieną asmens kontakto atvejį turi patvirtinti tik sveikatos institucijos, įvertinusios patikimus duomenimis grindžiamus įrodymus ir darydamos kuo mažiau statistinių išvadų. Be to, Komisija turėtų paaiškinti, koks yra *asmens, kuriam priklauso įrenginys, kontaktą turėjusių asmenų sąrašo* vaidmuo, kaip numatoma gairėse.

Kvalifikuoti darbuotojai turėtų vykdyti griežtą kontaktą turėjusių asmenų atsekimo programėlėse naudojamų algoritmų stebėseną, kad būtų kuo mažiau bet kokių klaidingai teigiamų ir neigiamų rezultatų atvejų, o užduotis, susijusi su *konsultavimu dėl tolesnių veiksmų*, jokia būdu neturėtų būti visiškai automatizuota. Rekomenduojama įdiegti perskambinimo mechanizmą, kai asmeniui nurodomas telefono numeris arba ryšių kanalas, kuriuo jis galėtų gauti daugiau informacijos iš žmogaus. Be to, siekiant išvengti stigmatizacijos, šis *konsultavimas* neturėtų apimti jokio galimo kito duomenų subjekto atpažinimo elemento, o naudojantis programėle ar jos dalimi (kaip antai rodiklių suvestine, konfigūravimo parametrais ir pan.) neturėtų būti galima reidentifikuoti kitų COVID-19 užsikrėtusių ar neužsikrėtusių asmenų. EDAV primygtinai pataria naudotojo įrenginyje nesaugoti jokių tiesiogiai identifikuojančių duomenų ir tokius duomenis bet kuriuo atveju kuo greičiau panaikinti.

EDAV labai pritaria rekomendacijose pateiktai idėjai, kad pasibaigus krizei tokia ekstremaliųjų situacijų sistema nebebūtų naudojama ir, kaip įprasta, surinkti duomenys turėtų būti ištrinti arba anoniminti.

Galiausiai, EDAV ir už konsultavimą ir teisingą BDAR bei E. privatumo direktyvos taikymą atsakingi jos nariai turėtų visapusiškai dalyvauti visame šių priemonių rengimo ir įgyvendinimo procese. EDAV primena, kad artimiausiu metu ketina paskelbti gaires dėl geografinės vietos nustatymo ir kitų atsekimo priemonių atsižvelgiant į COVID-19 protrūkį.

Bet kokiomis aplinkybėmis EDAV galės ir toliau teikti papildomas gaires ES institucijoms ir visiems suinteresuotiesiems subjektams, dalyvaujantiems kovai su COVID-19 naudojamų mobiliųjų programėlių kūrimo ir naudojimo procese.

Pagarbiai

Andrea Jelinek